

”De sexede løsninger er ikke altid de bedste”

Bjørn Lomborg og Copenhagen Consensus Center har sammen med forskere og økonomer undersøgt, hvordan de penge, der går til u-landsbistand, kan få mest nytteværdi og hjælpe flest mennesker

interview

AF INOR DALE

dale@k.dk

Bjørn Lomborg er kendt, og i nogle kredse berygtet, for sin tilgang til verdens udfordringer. Hans navn giver genklang i klimadebatten, hvor han har skabt sig både venner og fjender, men også et navn inden for samtidens forskning. Copenhagen Consensus Center 2012 er et projekt, som bærer præg af den efterhånden velkendte Lomborg-tilgang: Lad os se, hvad der kan betale sig.

Selv siger han, at det nye projekt handler om at finde rigtige løsninger til de største problemer.

”Vi bruger slet ikke penge nok til at kunne løse alle problemer. Derfor giver det mening, at spørge, hvordan kan vi bruge penge bedst muligt?”

U-landsbistanden fra den vestlige verden er steget fra 80 milliarder dollar for 10 år siden til 130 milliarder dollar i dag. Vi har dramatisk forøget u-landsbistanden på trods af stor økonomisk krise. Derfor diskuterer mange, om vi skal bruge så mange penge, når vi også har problemer herhjemme. Jeg tænker, lad os kigge på begge sider af den ligning. På den ene side vil vi hjælpe, på den anden side har vi ikke nok penge. Derfor bør vi finde ud af, hvad der bedst kan betale sig,” siger Bjørn Lomborg.

Ifølge ham anskuer vi tit u-landsbistand ud fra følelsesmæssige vurderinger. Vi har også en vis tendens til at lade os manipulere af gode sloganer og aggressive kampagner, mener han.

”Ofte fokuserer vi på områder, der har højlydte kampagnegrupper bag sig. Eller områder, der har nogle gode skræmmebilleder. Eller måske kampagner, som har en masse nuttede dyr. Og det er ikke oplagt, at det er den rigtige måde at prioritere på. Det er sådan, at medieverdenen fungerer. Sådan er vi mennesker. Vi bør prøve at være mere hårdkogte og se på, at for de penge, du investerer, hvor meget godt får du ud af dem? I sidste ende handler det ikke om, at vi skal føle os godt tilpas. Det handler om at gøre så meget godt, vi kan.”

Han fortsætter med at pointere, at u-landsbistand er betinget af et politisk spil.

”Det er ikke ret sexede ting, vi har fundet frem til. Det er ikke noget, vi typisk læser om. Men det er enormt gode ting at gøre. Det er lige netop det, der er pointen med Copenhagen Consensus. Opmærksomhed på, hvad der virker, frem for på, hvad der giver god pressedækning. U-landsbistand handler om, at man skal have i-lande til at stemme for. Derfor er det meget ofte et spørgsmål om at kigge på bestemte ting. Man siger ’er det her ikke frygteligt?’. Og så bruger man enormt mange penge på det.”

Forskerne fra Copenhagen Consensus har regnet ud fra en sum penge på 75 milliarder dollar over fire år. Tallet er valgt ud fra en vurdering af, at der skal være en betragtelig sum at arbejde med.

Førsteprioriteten blandt de undersøgte løsninger og problemer er ifølge Copenhagen Consensus 2012 at sørge for korrekt ernæring til spædbørn. Det har forskerne og økonomerne fundet frem til efter at have vendt og drejet nytteværdien af de forskellige løsningsmodeller. Ifølge dem er det den bedste løsning, da den vil give positive afkast fra sig på mange forskellige områder. Hvis spædbørn får en korrekt ernæring, vil det afføde en kædereaktion af positive konsekvenser, konkluderer undersøgelseerne.

”Når man beder verdens førende forskere om at kigge på løsningerne inden for deres områder, viser det sig, at nogle er ret oplagte. Andre er ret overraskende, fordi de ikke direkte tackler de problemer, som vi kigger på. Sådan er det med vores første løsning. Det er en generel næringspakke til spædbørn fra 0 til 2 år. Hvor man fokuserer på, at give dem bedre ernæring. Det viser sig, at det ikke bare sørger for, at spædbørn ikke sulter. Vi undgår også, at de får udviklingsproblemer, som vil betyde, at de ikke kan udvikle deres krop og hjerne maksimalt. Det får store konsekvenser for, hvordan de fungerer senere hen. Vi ved jo, at de to første år er helt afgørende. De har brug for næring og mikronæring, jern, zink, jod, vitamin A. For 550 kroner pr. barn over to år kunne vi mindske underernæring med 36 procent. Det vil betyde, at når de kommer i skole, vil de lære meget mere, og de vil blive længere i skolen.”

Bjørn Lomborg nævner et eksempel på den positive cirkel, som korrekt ernæring kan medføre:

”I Guatemala i 1970’erne gav man børn i nogle byer meget næring. I andre gjorde man ikke. Nu har man kunnet følge konsekvenserne siden og har lært, at de velernærede børn har fået en langt højere løn, 24 procent højere end i den anden by. De har også fået færre børn. Det har haft en lang række gode konsekvenser. De kan være mere effektive og sikre den næste generation en bedre opvækst. Men de kan også gøre hele samfundet rigere og bedre stillet. Vi kan gøre alle rigere, give dem bedre uddannelser og formindske befolkningstilvæksten.”

Dårlig ernæring og dårlig uddannelse er dog ikke Den Tredje Verdens eneste udfordringer. Sygdomme er et enormt problem, som hæmmer vækst i u-landene. Derfor er der mange løsningsmodeller på Copenhagen Consensus Centers prioriteringsliste, som omhandler sygdom. Også her opponerer Bjørn Lomborg imod, at vi bliver ensporede i debatten om sygdomme.

"Hvis man kigger på infektionssygdomme, har aids haft mere pressedækning end mange andre sygdomme. Aids er et kæmpe problem, men der er steder, hvor vi kunne gøre endnu mere. Derfor er det nummer to på løsningslisten at behandle malaria. Der er næsten lige så mange, der dør af malaria, som der er folk, der dør af hiv og aids. Men det har mindre presse. U-landene kan ikke udvikle sig, når rigtig mange mennesker er syge. Sandheden er, at næsten en milliard bliver inficeret med malaria om året. De syge har mellem to og fire uger, hvor de ikke kan arbejde. Det er frygteligt for dem, men det betyder også, at landet har en lavere vækst end ellers. Man bliver nødt til at ansætte to mænd til at lave en mands job, da den ene nok er syg med malaria på et givet tidspunkt. Det er enormt ineffektivt.

Lige i øjeblikket er der risiko for, at det stof, vi kender, som kan tackle malaria, bliver overudnyttet. Man bruger typisk medicin i kort tid og køber kun den billigste medicin, så der er en risiko for, at malariaparasitten bliver resistent. Det ville være ulykkeligt, da vi ikke har et andet stof. Hvis vi investerer i at subsidiere produktionsdelen i kombinationsmedicin til u-lande, så bliver den billigere end enkeltmedicin."

Hvordan kan man undgå, at der er en implicit værdidom i udvælgelsesprocessen af problemer og løsninger?

"Der er to niveauer i det. Vi har bedt vores nobelpristagere kigge på, hvad der er de store problemer med gode løsninger. Hvis man ser på listen over, hvad vi har kigget på, vil de fleste være enige om, hvad der er de største problemer.

Den anden del er at finde frem til, hvad så løsningen er. Vi har ladet det være helt op til forskerne. Vi har sagt: Kom med det, som I mener er det rigtige. Det er en kombination af, hvad vi ved fra litteraturen, at vi har, og hvad det er, som alle de andre forskere snakker om. De skal også stå til ansvar over for deres kolleger, som er verdens bedste forskere. Derfor er de meget omhyggelige. Vi har kigget på 40 løsninger til hvert problem, i virkeligheden er der vel 100.000 løsninger. Det er ikke sådan, at når de udpeger nummer et, er det i en objektiv og absolut forstand verdens allerbedste løsning. Men det er nok relativt tæt på. Og det er det, det handler om. Pointen er at sige, at vi skal have fornemmelse for, hvad der er gode investeringer."

Bjørn Lomborg er positivt stemt over for projektets effekt på debatten om Den Tredje Verden. Han siger, at man vil tage deres resultaterne med til relevante topmøder og konferencer. Han understreger dog samtidig, at det vigtigste måske er, at folk tænker anderledes om problemer og løsninger. At folk spørger sig selv: Hvordan ville jeg bruge pengene til at hjælpe verden mest muligt?

"I stedet for at tænke på de sødste dyr og lytte til dem, der råber højest, skal man, hvis man vil gøre noget effektivt, fokusere på ting, som ikke er så sexede," siger han.

COPENHAGEN CONSENSUS 2012

Projektet har til formål at prioritere en række forslag til at behandle 10 af verdens største udfordringer. De 10 udfordringer, som er blevet undersøgt, er kroniske sygdomme, infektionssygdomme, uddannelse, befolkningstilvækst, biodiversitet, klimaforandring, hungersnød og fejlernæring, vand og sanitet, naturkatastrofer og væbnet konflikt.

Et panel af økonomer var inviteret til at overveje disse udfordringer. Der blev skrevet 10 rapporter, én for hver udfordring.

Hver rapport havde næsten 40 forslag til, hvordan man kan løse det pågældende problem.

Under en konference blev hver rapport undersøgt. Ud fra vurderinger af omkostninger og fordele blev hver enkelt løsningsmodel rangeret. I alt 65 forskere har været involverede i projektet.

DE 16 LØSNINGER I PRIORITERET RÆKKEFØLGE

1. Mikroernæring mod hungersnød.
 2. Subsidiert kombinationsbehandling af malaria.
 3. Udvidet beskyttelse af børns immunforsvar.
 4. Ormekur til skolebørn.
 5. Udvidet behandling af tuberkulose.
 6. Forskning i landbrugsteknologi.
 7. Investering i effektive advarselsystemer, som skal alarmere befolkningen om naturkatastrofer.
 8. Styrkelse af kirurgisk kapacitet.
 9. Hepatitis B-immunisering.
 10. Anvendelse af billig medicin i tilfælde af akutte hjerteanfald i fattige lande.
 11. Kampagne for reduktion af salt for at mindske kroniske sygdomme.
 12. Undersøgelse og udvikling af, hvordan solstråler kan nedkøle jorden og bekæmpe global opvarmning.
 13. Betingede pengeoverførsler for fremmøde i skole.
 14. Forskning og udvikling af accelereret hiv-vaccine.
 15. Informationskampagner om fordelene ved uddannelse.
 16. Borehul og offentlig håndpumpe-intervention.
-